

Kur'anı Okumak Anlamak ve Yaşamak^{1*}

1. Konunun Planı

- a. Kur'an'ın Temel Özellikleri
- b. Kur'an'ı Okumanın Önemi
- c. Kur'an'ın Hidayet Kitabı Oluşu
- d. Kur'an'ı Okuma, Anlama ve Yaşamada Allah Resûlü'nün Rehberliği

2. Konunun Açılımı ve İşlenişi

Âyet ve hadisler ışığında Kur'an'ın nasıl bir kitap olduğu temel özellikleriyle anlatıldıktan sonra onu okumanın öneminden bahsedilir ve bilhassa rehberliği vurgulanarak asıl olanın yaşamak olduğu yine âyet ve hadisler eşliğinde ifade edilir. En son bölümde de duayla konu bitirilir.

3. Konunun Özet Sunumu

Âlemlerin Rabbi olan Allah, insanlık tarihi boyunca, insanın dünya hayatındaki yolculuğunda kendisine rehberlik etmek üzere, peygamberler eşliğinde kitaplar göndermiştir. Gönderilen son kitap ise, son peygamber Hz. Muhammed (a.s)'a peyderpey nazil olan ve de ilk emri "oku" olan kerim kitap Kur'an'dır.

Kur'an, tevatürle nakledilen, kendisinde şüphe olmayan, Fatıha ile başlayıp Nâs süresi ile biten, başkalarının benzerini getirmekten aciz kaldığı, evrensel bir hidayet ve rahmet kaynağıdır. Sözlerin en güzeli olarak suyun toprağı beslemesi gibi gönüllere şifa olan bir kitaptır.

Bize, öncelikle neye nasıl iman edeceğimiz hususunda yol gösterirken, ana hatlarıyla yükümlü olduğumuz ibadetleri bildirir. Allah Resûlü'nün, **"tamamlamak için gönderildim"** diye ifade ettiği ahlâk esasları ve sosyal hayata dair düzenlemelerle birlikte rehberlik eder biz inananlara. Ayrıca içeriğinde yer alan kıssalarla da ibret sahneleri sunar.

Allah Resûlü, kelime anlamı "toplamak, okumak, bir araya getirmek" olan Kur'an'ı okumaya ve ezberlemeye teşvik etmiştir biz Mü'minleri. Nitekim, o, en hayırlı olanın Kur'an'ı öğrenen ve öğreten olduğunu, zorlanarak da olsa okumaya devam edenin daha fazla ecir elde edeceğini, ezberleyip okuyanın seçkin meleklerle birlikte olacağını ifade etmiş ve kalbinde Kur'an'dan bir şey bulunmayan kimseyi ise harap olmuş eve benzetmiştir.

Kur'an'ı öğrenmek, okumak ve ezberlemek bu anlamda değerli olmakla birlikte gönderiliş amacının, yolculuğumuzda bizlere rehberlik ederek dünya ve ahirette kurtuluş yollarını hatırlatmak olduğu unutulmamalıdır. İstiklâl Marşı şairimizin;

"Lafzı muhkem, yalnız anlaşılın, Kur'an'ın;
Çünkü kaydında değil hiçbirimiz mananın;
Ya açar Nazm-ı Celil'in, bakarız yaprağına;
Yahut üfler geçeriz bir ölünün toprağına.
İnmemiştir hele Kur'an, bunu hakkıyla bilin;
Ne mezarlıkta okunmak ne de fal bakmak için!"

¹ Bu vaaz projesi, **Palandöken Müftülüğü İlçe Vaizi Nermin Özler** tarafından hazırlanmıştır.

* **Redaksiyon:** Erzurum Müftülüğü İl İrşad Kurulu

sitemine kulak vermeli, sadece okumakla yetinmeyip "Kur'an bana ne diyor?!" sorusunu kendimize sormalı ve yolunuzu onunla aydınlatmaya çalışmalıyız. Zira Cenab-ı Hak, rahmete erebilmenin yolunun mübarek kitap olan Kur'an'a uyup günahattan sakınmaktan geçtiğini beyan etmiş ve âyetlerini kale almayanın da ahirette kale alınmayacağı noktasında uyarmıştır. Resûlullah ise, Kur'an'ı öğrenen, okuyan ve gereğini yapanın etrafa güzel koku yayan misk dolu kaba benzeterok okumanın güzel ama tek başına yeterli olmadığını ifade etmiştir.

Hız. Peygamber'in Kur'an âyetlerini okurken bazen hüzünlenip bazen de sevinmesi, dua âyetlerini okuduğunda dua edip, istiâze ayetlerinde ise Allah'a sığınması (Müslim, Müsafirin, 203) Kur'an'ın nasıl okunması gerektiği noktasında bize örneklik teşkil eder. Ayrıca, "Ey Allah'ın Resûlü, saçına ak düştü, ihtiyarladın!" ifadesine **"Beni Hud, Vakıa, Mürselât ve Tekvîr sûreleri ihtiyarlattı"** şeklinde karşılık vermesi anlama ve dikkate alma içeren bir okumanın geçerli olduğunu anlatır bizlere. Âyette **"...Rablerinden korkanların onun etkisiyle tüyleri ürperir, sonra yine Allah'ı anmaya yönelerek bedenleri ve kalpleri huzura kavuşur."** Şeklinde ifade edilen hâl işte budur.

"Ey iman edenler! Sizi hayat verecek şeylere çağırdıklarında Allah ve resulünün çağrısına uyun..." buyurmaktadır Cenâb-ı Hak. Peygamber Efendimizin bir hadisinde de temsilen anlattığı gibi **"Allah'ın benimle gönderdiği hidayet ve ilim, (farklı yapılarıdaki) topraklara düşen bol yağmura benzer..."** O halde temiz toprak gibi kavramaya, istifade etmeye öğrenmeye ve de öğretmeye çalışmalıyız ki hayat bulalım.

4. Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Ayetler

• **الْم ﴿١﴾ ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾**

“Elif-lâm-mim. İşte kitap; onda asla şüphe yoktur. O, günahattan sakınanlar için bir rehberdir.” (Bakara Suresi – 1-2)

• **إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾**

“Kesin olarak bilirsiniz ki bu kitabı kuşkusuz biz indirdik ve onu mutlaka koruyan da yine biziz.” (Hicr Suresi – 9)

• **يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾**

“Ey insanlar! Rabbinizden size bir öğüt, kalplerdeki hastalıklara bir şifa, inananlara bir rehber ve rahmet gelmiştir.” (Yûnus Suresi – 57)

• **وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾**

“Bu (Kur'an) da bizim indirdiğimiz mübarek bir kitaptır. Ona uyun ve günahattan korunun ki size rahmet edilsin.” (En'âm Suresi - 155)

• **إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا**

كَبِيرًا ﴿٩﴾

“Kuşkusuz bu Kur'an en doğru olana iletir; dünya ve âhîret için yararlı işler yapan müminlere, kendileri için büyük bir mükâfat olduğunu müjdeler.” (İsrâ Suresi – 9)

- اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانِي تَتَشَعَّرُ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ ۗ ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ

مِنْ هَادٍ ﴿٢٢﴾

“Allah, kendi içinde uyumlu, gerçekleri tekrar tekrar dile getiren bir kitap olarak sözlerin en güzelini indirdi. Rablerinden korkanların onun etkisiyle tüyleri ürperir, sonra yine Allah’ı anmaya yönelerek bedenleri ve kalpleri huzura kavuşur. İşte bu kitap, Allah’ın bir rehberi olup dilediği kimseyi onunla doğruya yönlendirir; ama Allah kimi şaşırtırsa artık ona doğru yolu gösterecek yoktur.” (Zümer Suresi - 23)

5. Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Hadisler

- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) يَقُولُ فِي خُطْبَتِهِ “إِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَأَحْسَنَ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ...”

Câbir b. Abdullah’tan gelen rivayete göre, Allah Resûlü (sav) bir hutbesinde şöyle diyordu...: “Sözlerin en doğrusu, Allah’ın Kitabı; hâl ve tavrın en güzeli ise Muhammed’in hâl ve tavrıdır” (Nesâî, İdeyn, 22)

- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: “مَا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ نَبِيٍّ إِلَّا أُعْطِيَ مِنَ الْآيَاتِ مَا مِثْلُهُ أَوْ مِنْ - أَوْ آمَنَ - عَلَيْهِ الْبَشَرُ، وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِي أُوتِيَتْ وَحِيًّا أَوْحَاهُ اللَّهُ إِلَيَّ، فَأَرْجُو أَنِّي أَكْثَرُهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.”

Ebû Hüreyre’den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Hiçbir peygamber yoktur ki, insanların inanmaları için kendisine mucizeler verilmiş olmasın. Bana verilen ise Allah’ın vahyettiği vahiy (Kur’ân-ı Kerîm)dir. Bu sayede ben kıyamet günü ümmeti en çok olan peygamber olacağımı ümit ediyorum.” (Buhârî, İ’tisâm, 1)

- عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: “مَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُوَ حَافِظٌ لَهُ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ، وَمَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُوَ يَتَعَاهَدُهُ وَهُوَ عَلَيْهِ شَدِيدٌ فَلَهُ أَجْرَانِ.”

Hiz. Âişe’den (ra) nakledildiğine göre, Peygamber (sav) şöyle demiştir: “Kur’an’ı ezberleyip okuyan kişi, Allah katındaki seçkin meleklerle birlikte olacaktır. Kur’an’ı zorlanarak da olsa devamlı okumaya çalışan kişiye ise iki kat ecir vardır.” (Buhârî, Tefsîr, (Abese) 1)

- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: “خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ.”

Osman b. Affan’dan (ra) gelen rivayete göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: “Sizin en hayırlınız, Kur’an’ı öğrenen ve öğretendir.” (Tirmizî, Fedâilü’l-Kur’ân, 15)

- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): “تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ، فَأَقْرَأُوهُ وَأَقْرَأُوهُ فَإِنَّ مَثَلَ الْقُرْآنِ لِمَنْ تَعَلَّمَهُ فَقَرَأَهُ وَقَامَ بِهِ كَمَثَلِ جِرَابٍ مَحْشُوٍّ مِسْكًَا يَفُوحُ بِرِيحِهِ كُلِّ مَكَانٍ، وَمَثَلُ مَنْ تَعَلَّمَهُ فَيَرْقُدُ وَهُوَ فِي جَوْفِهِ كَمَثَلِ جِرَابٍ وَكَيْ عَلَى مِسْكِ.”

Ebû Hüreyre'den gelen rivayete göre, Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur: “Kur'an'ı öğrenin, onu okuyun ve okutun. Kur'an'ı öğrenen, okuyan ve gereğini yapan kimse, her tarafa koku yayan misk dolu bir kaba benzer. Kur'an'ı öğrendiği hâlde (onu okumayan ve okutmayan) yatıp uyuyan kimse ise ağzı bağlı bir misk kabına benzer.” (T2876 Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 2)

6. Yararlanılabilecek Bazı Kaynaklar

- ❖ DİA, “Kur'an” İle İlişkili Maddeler

E-Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/kuran/iliskili-maddeler>

- ❖ Hadislerle İslam, “Kitaplara İman: Aklın Vahiyle Buluşması” – Hadislerle İslâm Cilt 1 Sayfa 539

E-Kaynak: <https://hadislerleislam.diyaret.gov.tr/sayfa.php?CILT=1&SAYFA=539>

- ❖ Hadislerle İslam, “Allah'ın Kitabı: Sözlerin En Güzeli” – Hadislerle İslâm Cilt 1 Sayfa 551

E-Kaynak: <https://hadislerleislam.diyaret.gov.tr/sayfa.php?CILT=1&SAYFA=551>

- ❖ Prof. Dr. İbrahim H. Karşı, “Sözlerin En Güzeli Kuran”, Ankara: DİB Yayınları

E-Kaynak: <https://yayin.diyaret.gov.tr/Product/Detail?productId=3103>

- ❖ Komisyon, “Anadolu'da Kuran Kültürü”, Ankara: DİB Yayınları

E-Kaynak: <https://yayin.diyaret.gov.tr/Category/GetArticles?id=4921+&categoryId=142>

